

Валажынскі Р.Ю., Матусевіч А.У.

БРЭСЦКАЯ КРЭПАСЦЬ ЯК СІМВАЛ СУПРАЦІЎЛЕННЯ: ЧАМУ НАВАТ ВА ЎМОВАХ ГЕНАЦЫДУ НАРОД НЕ БЫЎ ЗЛАМАНЫ

Навуковы кіраўнік: выкл. Мазалева В.С.

*Кафедра філасофіі і паліталогіі з курсам павышэння кваліфікацыі і перепадрыхтоўкі
Беларускі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт, г. Мінск*

22 чэрвеня 1941 года стаў днём, які падзяліў гісторыю краіны на даваенны перыяд і час выпрабаванняў. Савецкі Саюз падвергнуўся нападу Германіі, што мела 5,5 млн чалавека. Стратэгія бліцкрагу прадугледжвала хуткі разгром, але ўжо ў першыя гадзіны германская армія сутыкнулася з мужнасцю савецкіх людзей. Нягледзячы стратаў і дэзаарганізацыі, супраціў працягваўся.

Першай прыняла ўдар крэпасць над Бугам, якая абаранялася больш за месяц. Надпіс «Паміраю, але не здаюся» стаў сімвалам волі і вернасці. Гісторыя крэпасці — гэта мужнасць жанчын і дзяцей, гарадскога падполля і непакорнасці народа, які не страціў веры ў Радзіму.

Абарона Брэсцкай крэпасці — першы мужні адказ на раптоўны ўдар Германіі 22 чэрвеня. Рана раніцай цытадэль абрынуўся шквал артылерыі, выкарыстаны марціры «Карл» і бомбы вагой да 1800 кг. Нягледзячы на страткі і перанадзённае колькасць ворагаў — 17 тысяч, абаронцы праявілі стойкасць і непакорнасць: узніклі цэнтры супраціву ў Цытадэлі, на Цярэспальскіх варотах і ў Кобрынскім умацаванні. Асаблівае значэнне меў Усходні форт, які стаў апошняй кропкай, не даступнай нават зверху цяжкімі бомбамі — гэта прымусіла немцаў адступіць, і першае ў гісторыі адступленне Германіі ў вайне.

Удзельнічалі жанчыны і дзеці — больш за 300 сем'яў, якія дапамагалі параненым, разведвалі і дабіваліся вады. Алена Новікава, якая адмовілася здацца, засталася з байцамі ў цытадэлі. Камандаванне вырашыла адправіць жанчын і дзяцей у палон, спадзяючыся на хуткую перамогу.

Пасля акупацыі нацысты ўвялі масавы тэрор: расстрэлы без суда і знішчэнне яўрэйскага гета з 20 тысячамі вязняў, выкарыстаных на цяжкіх работах. У 1942 годзе гета ліквідавалі, і ўсіх вязняў — ад старых да дзяцей — знішчылі, іх гібель стала статыстыкай. Ахвярамі былі таксама сем'і камандзіраў Чырвонай арміі, якіх расстрэльвалі, каб знішчыць калыску супраціву. Нягледзячы на жорсткасць, народ не пакорліваўся, тэрор толькі узмацніў нянавісць і рашучасць супраціўляцца.

З першых дзён акупацыі супраціўленне ў Брэсце пераўтварылася ў партызанскі фронт. У жніўні 1941 года арганізавалася ядзерная падпольля з Сяргеем Прытыцкім, Піліпам Паповым і Мікалаем Герасімавым — яно аб'яднала камуністаў, камсамольцаў і беспартыйных у канспіратыўную сетку на пяць раёнаў. Жанчыны, як Аляксандра Тарасова і Галіна Аржанова, ратавалі военпалонных, выносілі дакументы, зброю і медыкаменты. Дзеці, такія як Пеця Клыпа і Валя Зянквіч, пераносілі выбухоўку і разведданыя, рызыкалі жыццём. Барацьба ў палоне і ўцёкі ў лес сталі асновай партызанскага руху, падтрымліваючы супраціўленне.

Аналіз гістарычных дадзеных паказаў, што вытокі мужнасці народа былі ў вера ў абавязак, перамогу і салідарнасць, а таксама ў прыклад старэйшага пакалення. Камандаванне, вайсковая прысяга і жаданне захаваць гонар натхнялі баявы дух нават у блакадзе. Важную ролю адыгрывала праўдзівая інфармацыя і вера ў перамогу. Бясстрашнасць падтрымлівала салідарнасць, а гнев і помста нацыстаў падвышалі мужнасць. Прыклад старэйшых натхняў маладое пакаленне, што стала падставой гераізму і ўдзелу моладзі ў барацьбе.

У выніку, Брэсцкая крэпасць — сімвал стойкасці і непахіснага супраціўлення. Яе гісторыя — сведчанне сілы чалавечага духу, воінскай безаганнасці, трагедыі і мужнасці жыхароў. Народ не быў зламаны, бо яго рухала маральная абавязак, мэта і вера ў перамогу. Памяць пра подзвіг захаваецца ў вуліцах, мемарыялах і помніках, а мы — абавязаны яе зберагчы і перадаць будучыні.